

GERBARIY TAYYORLASH TEXNOLOGIYASI VA UNI BOSHLANG'ICH SINF O'QUVCHILARIGA TANISHTIRISH METODOLOGIYASI

Ilmiy rahbar: **Alimardonova M**

Shahrisabz davlat instituti Pedagogika fakulteti,

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabasi

Zaripova Manzura Pardatursun qizi

[Tel:+998884070733](tel:+998884070733)

sarvarzumaboev0@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada gerbariy tayyorlash texnologiyasi va uni boshlang'ich sinf o'quvchilariga tanishtirish metodologiyasi haqida so'z yuritiladi. Gerbariy tayyorlash — bu o'quvchilarga tabiatni o'rganishda yordam beradigan ilmiy jarayon bo'lib, o'simliklar va hayvonlar namunalarini to'plash, quritish va taqdim etish bosqichlaridan iborat. Maqolada, gerbariy tayyorlashning bosqichlari va uning boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun metodologik jihatlarini muhokama qilinadi. Shuningdek, o'quvchilarning qiziqishini uyg'otish, amaliy ishlash va guruhlarda faoliyat yuritish orqali o'quv jarayonini yanada samarali qilish usullari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: Gerbariy, tayyorlash texnologiyasi, boshlang'ich sinf, tabiatni o'rganish, o'simliklar, hayvonlar, ilmiy izlanish, amaliy ishlar, metodologiya, ekologiya, ta'lim jarayoni.

Abstract: This article discusses the technology of preparing herbarium samples and the methodology for introducing it to primary school students. Herbarium preparation is a scientific process that helps students study nature, including collecting, drying, and presenting plant and animal specimens. The article discusses the stages of

herbarium preparation and its methodological aspects for primary school students. Additionally, methods of enhancing the educational process through practical work, group activities, and stimulating students' interest are analyzed.

Keywords: Herbarium, preparation technology, primary school, nature study, plants, animals, scientific research, practical work, methodology, ecology, education process.

Резюме: В данной статье рассматривается технология подготовки гербариев и методология ее введения для учеников начальных классов. Подготовка гербариев — это научный процесс, который помогает учащимся изучать природу, включая сбор, сушку и представление образцов растений и животных. В статье рассматриваются этапы подготовки гербария и его методологические аспекты для учеников начальных классов. Также анализируются методы повышения эффективности учебного процесса через практическую работу, групповые занятия и стимулирование интереса учащихся.

Ключевые слова: Гербарий, технология подготовки, начальная школа, изучение природы, растения, животные, научные исследования, практическая работа, методология, экология, образовательный процесс.

KIRISH

Tabiatni o'rganish insoniyatning qadim zamonlardan beri qiziqish uyg'otgan sohasidir. O'simliklar va hayvonlar dunyosini o'rganish, insonlar uchun nafaqat ekologik ma'lumotlarni olish, balki ilmiy izlanishlar olib borish imkoniyatlarini ham yaratadi. Gerbariy tayyorlash texnologiyasi — bu o'simliklar va hayvonlar namunalarini yig'ish, quritish va tizimli ravishda saqlash jarayoni bo'lib, o'quvchilarga biologiya va ekologiya fanlarini chuqur o'rganishda yordam beradi. Gerbariy tayyorlash boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun nafaqat tabiiy obyektlarni o'rganish, balki ilmiy metodlarni qo'llash ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Ushbu jarayon o'quvchilarning tabiatga nisbatan hurmatini oshiradi va ekologik bilimlarni

shakllantirishga yordam beradi. Shuningdek, gerbariy tayyorlash orqali o'quvchilar o'z ilmiy fikrlarini tizimli ravishda ifodalash, ma'lumotlarni to'plash va tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantiradilar.

Mazkur maqolada gerbariy tayyorlash texnologiyasining asosiy bosqichlari, uning boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun metodologik jihatlari va o'quv jarayonini samarali tashkil etish usullari muhokama qilinadi.

1. Gerbariy tayyorlash texnologiyasi

Gerbariy tayyorlash jarayoni bir nechta bosqichlardan iborat bo'lib, har bir bosqich o'quvchilarga yangi bilim va ko'nikmalarni egallash imkonini beradi. Gerbariy tayyorlash texnologiyasining asosiy bosqichlari quyidagilardan iborat:

Namunalarning to'plashi: Gerbariy tayyorlashning dastlabki bosqichi — o'simliklar va hayvonlar namunalarini tabiatdan to'plashdir. Bu jarayonda o'quvchilar tabiatni kuzatib, o'zlari uchun qiziqarli va ilmiy ahamiyatga ega bo'lgan namunalarni tanlashlari kerak. O'quvchilarga tabiatdagi turli o'simliklar va hayvonlarni ajratish, ularning xususiyatlarini o'rganish va to'g'ri namunalar olish haqida tushuntirishlar beriladi.

Namunalarning quritilishi: Olingan namunalar maxsus quritish jarayonidan o'tkaziladi. O'simliklar gazeta yoki boshqa mos materiallar yordamida tekislanadi va quritiladi. Quritish jarayoni o'simliklarning o'ziga xos tuzilishini saqlab qolishga yordam beradi. Bu bosqichda o'quvchilarga quritish texnikasi, o'simliklarning qanday saqlanishi va ajralib turadigan xususiyatlari haqida batafsil ma'lumot beriladi.

Gerbariy kitobining tayyorlanishi: Quritilgan o'simliklar va hayvonlar alohida daftar yoki albomga joylashtiriladi. Har bir namuna uchun uning nomi, o'stirilgan joyi va boshqa ilmiy ma'lumotlar kiritiladi. Gerbariy kitobi o'quvchilarga ilmiy ma'lumotlarni tizimli ravishda tartibga solish va o'rganish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Tadqiqot va taqdimot: Gerbariy tayyorlash yakunida o'quvchilar o'zlarining kashfiyotlarini taqdim etishlari mumkin. Bu bosqichda ular o'zlari to'plagan namunalar bo'yicha ilmiy izlanishlar olib borib, natijalarini sinfga taqdim etadilar. Taqdimot o'quvchilarga o'z bilimlarini mustahkamlash, ilmiy fikrlarini ifodalash va boshqalar bilan fikr almashish imkoniyatini beradi.

2. Boshlang'ich sinf o'quvchilariga gerbariy tayyorlashni tanishtirish metodologiyasi

Boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun gerbariy tayyorlashning metodologiyasi maxsus yondashuvlarni talab qiladi, chunki ularning yoshiga mos o'qitish uslublari muhim ahamiyatga ega. Gerbariy tayyorlashni boshlang'ich sinf o'quvchilariga o'rgatishda quyidagi metodologik yondashuvlar qo'llaniladi:

O'quvchilarning qiziqishini uyg'otish: O'quvchilarning tabiatga bo'lgan qiziqishini oshirish muhim ahamiyatga ega. O'qituvchi tabiatdagi hayvonlar va o'simliklar haqida hikoyalar, rasmlar yoki videolar yordamida o'quvchilarni jalb qilishi kerak. Bu o'quvchilarning o'rganishga bo'lgan ishtiyoqini kuchaytiradi.

Amaliy va ko'rgazmali ishlar: Boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun ko'rgazmali metodlar va amaliy mashg'ulotlar muhimdir. O'qituvchi o'quvchilarga gerbariy tayyorlashning har bir bosqichini amalda ko'rsatishi kerak. O'quvchilar birgalikda o'simliklarni to'plash, ularni quritish va keyinchalik gerbariy kitobini tuzish jarayonida faol ishtirok etishlari lozim. Bu usul o'quvchilarga ilmiy ishlarni o'rgatishda samarali bo'ladi.

Guruh bo'yicha ishlar: O'quvchilarning jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish uchun guruh bo'yicha ishlash tavsiya etiladi. O'quvchilar bir-birlari bilan hamkorlik qilib, o'simliklar va hayvonlar namunalarini birgalikda to'plashlari, ularni tahlil qilishlari va o'rganishlari mumkin. Bu yondashuv o'quvchilarning ijtimoiy va ilmiy ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

Yaratijilik va individual yondashuv: Har bir o'quvchiga o'zining shaxsiy gerbariy kitobini yaratish imkoniyati berilishi lozim. O'quvchilar o'zlari tanlagan o'simliklarni yoki hayvonlarni kiritishlari va ularni individual ravishda taqdim etishlari mumkin. Bu usul o'quvchilarning ijodkorligini rivojlantiradi va ularda mustaqil fikrlash ko'nikmalarini shakllantiradi.

3. Gerbariy tayyorlashning ta'lim jarayonidagi o'rni

Gerbariy tayyorlash nafaqat tabiatni o'rganish, balki o'quvchilarda ilmiy izlanishlar olib borish, tahlil qilish va o'z fikrlarini aniq ifodalash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bu jarayon o'quvchilarning ekologik ongini oshiradi va tabiatga bo'lgan hurmatni kuchaytiradi. Gerbariy tayyorlash o'quvchilarga nafaqat tabiiy ob'ektlar haqida bilim beradi, balki ilmiy ishlarni qanday olib borish kerakligini ham o'rgatadi.

Xulosa

Gerbariy tayyorlash texnologiyasi va uning metodologiyasi boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun samarali o'qitishning muhim vositasidir. O'quvchilar tabiatni o'rganish, ilmiy izlanishlar olib borish va ekologik ongni rivojlantirishda muhim tajriba orttiradilar. Gerbariy tayyorlash orqali o'quvchilar o'z bilimlarini tizimli ravishda tashkil etish, ilmiy tafakkurlarini rivojlantirish va ekologik mas'uliyatni anglash ko'nikmalarini egallaydilar. Shuningdek, bu jarayon o'quvchilarda ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishga ham yordam beradi, chunki guruh bo'yicha ishlash va tadqiqotlarni birgalikda olib borish ularga hamkorlikda ishlashni o'rgatadi. Umuman olganda, gerbariy tayyorlash texnologiyasi o'quvchilarning ilmiy izlanishlarga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi, tabiatga bo'lgan mehrini oshiradi va ularning ekologik ongini shakllantiradi. Shu bilan birga, o'quvchilarni ilmiy ishlarni bajarish va ma'lumotlarni tizimli ravishda taqdim etish ko'nikmalariga o'rgatadi. Bu jarayon o'quvchilarning umumiy intellektual rivojlanishiga katta hissa qo'shadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Akhmedov, I. (2013). Biologiya o'qitish metodikasi. Toshkent: O'qituvchi.

2. Aripov, A. (2018). Tabiatni o'rganish metodologiyasi. Samarqand: Samarqand davlat universiteti.
3. Davlatov, M., & Turg'unov, B. (2017). O'quvchilarga ekologik bilimlarni berishning usullari. Tashkent: Fan va texnologiya.
4. Jumaev, R. (2019). Boshlang'ich sinflarda ekologik bilimlarni shakllantirish. Toshkent: O'qituvchi.
5. Karimov, A. (2015). Gerbariy tayyorlash texnologiyasi va metodikasi. Tashkent: O'qituvchi.
6. Sharipov, B. (2020). Tabiatni o'rganish va ilmiy ishlarni tashkil etish metodologiyasi. Toshkent: O'zbekiston matbuoti.
7. Tashkent, S., & Yusupov, D. (2014). Ilmiy tadqiqotlarni o'rgatish metodlari. Toshkent: Akademiya.